

Verlag ondernemersgesprek Platform Innofish

13 september 2014, Amsterdam

“Ik vond het goed om in deze groep over de aanlandplicht te praten. Het domste wat je nu kunt doen is je kop in het zand steken.”

“Wat fijn dat er iemand van het ministerie aanwezig was om vragen te beantwoorden. Grote klasse.”

“Het gros van de actieve vissers weet hier weinig vanaf. Het is mij veel waard dat zij in ieder geval kunnen nalezen wat er hier gezegd is, zodat zij ook gaan beseffen wat er op hen afkomt.”

“Het zit eraan te komen. We moeten er iets mee. Lianne van EZ heeft me veel geleerd. Een aantal eyeopeners: alles kan ter discussie worden gesteld. Het gaat veranderen en we moeten erbij zijn.”

Inleiding

Na het eerste ondernemersgesprek en excursie bij Rotie in het westelijk havengebied in Amsterdam eind juni, kwam nu een groep ondernemers bijeen om te praten over de openingen en kansen die de aanlandplicht biedt. Platform Innofish heeft als doel om vissers bewust te maken van de aanlandplicht en om innovatieve vissers bij elkaar te brengen om ideeën uit te wisselen over innovaties gericht op de aanlandplicht. Dagvoorzitter Maarten Mens staat er nadrukkelijk bij stil dat deze nieuwe wetgeving logischerwijs veel verzet, vragen en zorgen oproept. Toch willen we daar deze ochtend niet te lang bij stil staan en verder kijken naar de mogelijkheden.

Blik op de toekomst

2016 lijkt nog ver weg, maar is er eerder dan je denkt. Maarten vraagt de ondernemers zich voor te stellen dat het de ochtend van 2 januari 2016 is. Wat doen zij vanaf die dag anders dan voorheen? Verschillende vissers merken op dat ze dat nog niet weten, omdat nog niet bekend is wat er wel aangeland moet worden en wat niet. Ze zouden daar graag meer over horen van het ministerie van Economische Zaken. Een aantal vissers merkt op dat zij vanaf 2016 geen kant op kunnen en geen uitweg zien. Er is geen ruimte aan boord voor de discards en het scheiden van de vangst is ingewikkeld en duur. Ook vragen de vissers zich af waar ze met die discards naartoe moeten en wat het zal opbrengen.

Informatie-uitwisseling

We beginnen met een vragenrondje.

Idee achter de discard ban

De afgelopen periode kende de visserij veel regels. Doel van de regels was om de visstand te beschermen en de selectiviteit van het vissen te bevorderen. Dat is onvoldoende gelukt vindt men, en tegelijkertijd zijn de vissers (die het meest van visserij afweten) onvoldoende betrokken en uitgedaagd om op hun eigen wijze te komen tot selectievere visserij. Vandaar dat nu is gekozen voor de aanlandplicht.

Doelsoorten en bijvangst

Lianne Kersbergen (EZ) vertelt dat je vanaf 2016 ondermaatse vis van je doelsoort moet aanlanden en vanaf 2019 alle discards. Stel je vist op tong, dan moet je vanaf 2016 de ondermaatse tong meenemen. De bijvangstsoorten nog niet. Het is natuurlijk best ingewikkeld om te bepalen wat de doelsoort is. Kan schol bijvoorbeeld worden gezien als bijvangst in de tongvisserij? Sommige vissers vissen bijvoorbeeld op tong en schol, afhankelijk van de periode in het jaar. De vissers merken op dat je ook niet aan de hand van het vistuig kunt zeggen dat als je met bijvoorbeeld de pulskor vist, je automatisch tong als doelsoort hebt.

Lianne vertelt dat ze, uiteraard samen met de wetenschap en visserijorganisaties, willen komen tot een paar algemene beschrijvingen van typen visserij. Ruben Verkempynck vertelt dat Imares hierbij helpt door niet alleen te kijken naar de visserijtechniek, maar ook naar wat er echt gevangen wordt en met welke motivatie de visser naar een bepaald gebied trekt. Lianne vraagt de vissers om mee te denken over praktisch haalbare beschrijvingen van de verschillende type visserijen. De beschrijvingen zullen worden opgenomen in het discardplan. De lidstaten rond de Noordzee willen de discardplannen uiterlijk april 2015 gereed hebben.

Samenstellingsverplichting

Eén van de vissers vertelt dat hij zich zorgen maakt over de toekomstige controles op zee in het kader van de samenstellingsverplichting. Dat is met de aanlandplicht behoorlijk complex. Lianne vertelt dat er op dit moment een noodwet, de omnibusregeling, in werking is gesteld die een aantal wettelijke bepalingen (zoals de samenstellingsverplichting) buiten werking stelt zodra de aanlandplicht van toepassing is. Bovendien vervalt voor alle vaartuigen de verplichting om hieraan te voldoen binnen 24 uur na aankomst op de visgronden. Eind dit jaar (2014) komt de Europese Commissie met een voorstel voor nieuwe technische maatregelen. Dat doet ze naar verwachting echter minder gedetailleerd, meer op grote lijnen. De rest wordt ingevuld in de regio, bijvoorbeeld door de landen rond de Noordzee (de Scheveningengroep).

Er is veel ruimte voor de vissers om mee te denken over de verdere invulling van de technische maatregelen. Lianne geeft aan dat het wat Nederland betreft belangrijk is om op basis van resultaatgericht management te voorkomen dat dit thema opnieuw met regels dichtgetimmerd wordt. Hiervoor is wel vertrouwen nodig in een goede werking van de aanlandplicht. Een uitdaging voor de vissers om te laten zien dat ze binnen de kaders van de aanlandplicht gaan zoeken naar innovatieve manieren om selectiever te vissen en dat op een correcte wijze doen.

Bestemming voor de discards

De discards mogen niet gebruikt worden voor directe humane consumptie. Wat precies onder directe humane consumptie wordt verstaan, is echter niet precies omschreven. Dat zal nog moeten worden bepaald. Eén van de vissers merkt op dat het bij ondermaatse garnalen nog niet zo eenvoudig is gebleken ze te verwaarden in bijvoorbeeld kroepoek, sauzen of soepen.

Overleving

Eén van de vissers vraagt of als kan worden aangetoond dat 'alle discards snel levend buiten boord gebracht kunnen worden' de aanlandplicht niet geldt. Lianne merkt op dat daarvoor erg goed bewijs moet zijn, maar het zou theoretisch kunnen. Dan moet er een uitzondering komen in het discardplan. Ook vraagt iemand of als de heel kleine vis overleeft, ze teruggewooid mogen worden. Lianne merkt op dat je of wel of geen aanlandplicht hebt. Je mag dus niet alleen de hele kleintjes teruggooien en de andere bijvangst meenemen. Tenzij voor deze hele kleine vis een uitzondering is opgenomen in het discardplan.

Behalve uitzonderingen voor overleving kunnen lidstaten zogenaamde de-minimis uitzonderingen opnemen. Visserijen die aangetoond hebben dat ze niet selectiever kunnen vissen, en dat aanlanden hoge kosten met zich meebrengt kunnen in aanmerking komen voor zo'n uitzondering. De eerste twee jaar is dat maximaal 7%, de volgende twee jaar maximaal 6% en later 5%. Dit is de zogenaamde de-minimus regeling. De regeling moeten de lidstaten in een regio opnemen in aanbevelingen aan de Commissie voor een discardplan. De Commissie stelt de discardplannen vast na advies van haar wetenschappelijk adviescomité.

Snelheid van de besluitvorming

Eén van de vissers uit zijn zorgen over de snelheid van de besluitvorming in Brussel. 'Wat nu als maatregelen rampzalig uitwerken en de visserij om zeep wordt geholpen, duurt het dan jaren voordat 'Brussel' kan ingrijpen?' Lianne vertelt dat dit in het verleden een terechte zorg is gebleken. Daarom is in het nieuwe GVB de regionalisering opgenomen. De hoofdlijnen worden in Brussel bepaald. De lidstaten in de regio's, zoals de Noordzee (Scheveningengroep), gaan over de verdere invulling van de technische maatregelen. Dat maakt de procedure sneller en flexibeler.

Vissers vragen hoe ze invloed kunnen uitoefenen op de Scheveningengroep. Dit kan via het ministerie (EZ is lid van de Scheveningengroep), via de regionale adviescomités (geven gevraagd en ongevraagd advies aan de Scheveningengroep, visserijorganisaties en ngo's zijn lid). En ook via collega vissers in andere lidstaten, die natuurlijk ook geraadpleegd worden door hun overheid. Lianne laat in het midden of de visserman dit het beste via zijn visserijorganisaties kan doen of zelf aan de slag moet gaan.

Kansen

Dan kijken we voorzichtig naar mogelijkheden en kansen.

Nieuwe afzetmarkten

Joop Ehrhardt (S&P) vraagt zich af of de vissers mogelijkheden zien om nieuwe markten aan te boren voor de discards. Visolie, gelatine, lijm, diervoer, vismeel en wellicht toepassingen met een hogere toegevoegde waarde? Eén van de vissers zegt dat dat niet kan, omdat je geen markt (en dus extra vraag) voor ondermaatse of ongewenste soorten wil creëren. Dan zouden die

visbestanden immers in gevaar kunnen komen. Lianne merkt echter op dat er quota zullen blijven bestaan, om de kans op overbevissing van bepaalde vissoorten te beperken. Dit geldt ook voor discards. Hiervoor komen ook quota. Een deelnemer vertelt over een onderzoek naar het verwaarden van schar. Hieruit bleek dat de arbeidskosten in Nederland te hoog zijn om schar in Nederland te verwerken en op de markt te brengen. De schar met subsidie naar Afrika exporteren is niet bevorderlijk voor de lokale economie daar. Joop brengt het voorbeeld in van het varken, dat helemaal gebruikt wordt. Kan de visserij daar iets van leren?

Pig 05049 - Boek over benutting van alle onderdelen van het varken

Samenwerking

Ruben merkt op dat individuele vissers op de afzetmarkt weinig kunnen met hun aangelande discards. Geen afnemer zit te wachten op kleine, onzekere stromen met een grote diversiteit. Echter als vissers discards bundelen tot een grotere stroom, dan is er wellicht meer mogelijk. Samenwerking is daarbij van groot belang.

Eén van de vissers merkt op dat het huidige quotasysteem samenwerking (op welk gebied ook) erg moeilijk maakt. Er zijn gevestigde (economische) belangen die eigenlijk niet opzij geschoven kunnen worden. Zo hebben bepaalde vissers veel geïnvesteerd in quota, anderen meer in vistuig. Als je alle quota bij elkaar zou gooien en anders zou verdelen, moet je de vissers die nu veel quota hebben compenseren. Eén van de vissers merkt op dat de aanlandplicht wellicht de kans is om eindelijk de samenwerking in de sector te verbeteren. 'We zullen nu wel moeten met die aanlandplicht'.

Samenwerken op Europese schaal is ook de moeite waard om te bekijken. Collega's in andere Europese landen zullen ook tegen problemen aanlopen. Als vissers met hetzelfde type visserij gezamenlijk bijvoorbeeld zouden aantonen dat de vissen overleven, dan sta je veel sterker dan als alleen nationale vissers dat doen.

Innovatieve oplossingen

Lianne merkt op dat zij graag zou zien dat vissers wat meer 'out of the box' gaan denken. Er is een nieuw visserijfonds waaruit het ministerie echt nieuwe oplossingen, zoals de pulsvisserij destijds, kan helpen realiseren. Dat gaat dan niet om kleine verbeteringen, maar om fundamentele veranderingen. Aan de vissers de vraag om daar eens goed over na te denken.

Hoe kunnen we elkaar helpen?

Maarten vraagt hoe de vissers EZ kunnen helpen en hoe EZ de vissers kan helpen. Dat leidt tot het volgende rijtje:

Economische Zaken:

- Nodigt vissers uit om met hen mee te denken over de verschillende typen visserij in Nederland. Wat zijn de doelsoorten die bij elk type visserij passen?
- Nodigt vissers uit om zo concreet mogelijk mee te denken over de gewenste soort regelgeving die het huidige pakket aan technische maatregelen kan vervangen.
- Blijf praktisch. Concentreer je op de mogelijkheden die er zijn om te innoveren.
- Denk na over nieuwe richtingen voor de visserij en breng de kansen in beeld.
- Denk na over innovaties bij zowel de aanvoer, logistiek als vermarkting.

Sector:

- Kan EZ ons snel meer vertellen over de doelsoorten en de percentages?
- Kan EZ ons duidelijkheid geven over de doelsoort die bij mijn type visserij past?
- Kan EZ ons meer vertellen over die 'directe' humane consumptie. Wat mag wel en niet?

Vervolg

Joop legt uit dat Platform Innofish een grotere groep vissers actief wil betrekken. Dat doen we door te communiceren en informeren via bijvoorbeeld Visserijnieuws en de website van het Platform. Er zullen er nog meer thematische ondernemersgesprekken volgen, met vissers en ook andere schakels uit de keten. Daarnaast is er ruimte om één of twee pilots te helpen opstarten en komt er in de loop van 2015 een innovatiedag waar we innovatieve ondernemers uit de sector, maar ook daar buiten, bij elkaar brengen.

Het volgende ondernemersgesprek vindt plaats op zaterdagochtend 8 november 2014 in Stellendam.

Deelnemers ondernemersgesprek 13 september 2014

Ondernemers uit visketen: Gert-Jan Rotgans, Nico Waasdorp, Jacob Brands, Johan Romkes, Rik Zijlstra, Loet Zijlstra, Gert-Jan Kooij, Hendrik Kramer, Rems Kramer, Klaas van Duijn
Ministerie van Economische Zaken (EZ): Lianne Kersbergen
Kennisinstituten: Ruben Verkempynck (Imares) en Marieke Verweij (ProSea)
Begeleiding: Maarten Mens en Joop Ehrhardt
Verslag: Doutzen Wagenaar

Platform Innofish is een netwerk van en voor innovatieve ondernemers uit aanvoer en handel. Het richt zich op innovatie en verduurzaming van de visketen rondom de aanlandplicht.

- Het platform is voor alle ondernemers in de visketen die openstaan voor innovatie en vernieuwing.
- Wij zijn onafhankelijk en bepalen zelf de agenda.
- Wij zoeken naar concrete en innovatieve oplossingen voor de aanlandplicht die economisch en ecologisch goed inpasbaar zijn.
Wij verzamelen kennis en wisselen die uit; je kunt bij ons kennis komen halen over verschillende aspecten van de aanlandplicht.
- Wij zijn geïnteresseerd in jouw mening en ideeën over de aanlandplicht.

www.platforminnofish.nl

